

ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಡೀ ದಿನ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಗಣತಿ ಕಾರ್ಯ. ಸಂಜೆ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಡಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜೋರು ಮಳೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ದ್ವಿಪದಂತಿರುವ ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಆಗದೆ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಲೂ ಆಗದೆ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದರು. ಕತ್ತಲು ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಳೆ ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಊರಿನ ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಕಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತ ಊರಿನಲ್ಲಿ ತಂಗಲು ಆತಂಕ, ಭಯ. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಆತಂಕದಲ್ಲೇ ದೂಡಿ ಮರುದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದರು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಆತಂಕಗೊಂಡ ಪೋಷಕರು ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದ್ದರು.

***

ಇವು ಮೂರು ಘಟನೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಅನುದಿನದ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ತಲ್ಲಣಗಳ ತುಣುಕುಗಳು. ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರನ್ನು ಆಪ್ತವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಸಿದರೂ ಇಂಥ ಹತ್ತು ಹಲವು ಅನುಭವಕಥನಗಳು ಅವರ ನೆನಪಿನ ಸಂಚಿಯಿಂದ ಉದುರುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಳ್ಳದ ವಿಷಾದದ ಪಾಠಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು

ತಿರುವಿಹಾಕಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಮತಾಮಯ ಚಿತ್ರ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು 'ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ತಾಯಿ' ಎಂದೇ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೌದು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹಳ್ಳಿ ಮೂಲೆಗಳವರೆಗೆ ಹರಬಿಡಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಒಡ್ಡು ಒಡೆದು ಕಾಲುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವಳು ಆ ತಾಯಿ. ಅಂದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ

ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ತಾಯಿ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ

ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕಲ್ಲು, ಸೆಗಣೆಗಳನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಎರಚುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಂಥವರಿಗೆ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದ ಆ ತಾಯಿ, ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊಳೆಯಾಗಿದ್ದ ಸೀರೆ ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ!

ಇದು ಇತಿಹಾಸದ ಕಥೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಅವರ ಸಂತತಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಕವಲುಗಳೊಡೆದು ರಸಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ಮಹಿಳೆಯರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಟೀಚರ್' ಆಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿಗೆ ಎದುರಾದ ಸವಾಲುಗಳು- ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಇವರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಧ್ವನಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಅವರು ತಳವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜನರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸೆಗಣೆ-ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಸೆಗಣೆಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಬಹುಬಗೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತಡೆಗಳು ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಕೊಠಡಿಯೊಳಗೇ ನುಗ್ಗಿವೆ. ಕಛೇಸೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವೇ ನಿಂತಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಪಾಠಶಾಲೆಯೇ ಪಾಠಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿಯರಿಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲಿದೆ ಜಾಗ?

ಶಿಕ್ಷಕವೃತ್ತಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಅಡಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಪದ್ಧತಿ ಬಂದಮೇಲೆಯೇ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ 'ಮನೆಯೇ ಮೊದಲ ಪಾಠಶಾಲೆ, ಜನನಿ ತಾನೆ ಮೊದಲ ಗುರುವು' ಎಂಬ ಸುಂದರವಾದ ನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಮೂಲಕವೇ ಅವಳನ್ನು ಹೊಸ್ತಿಲೊಳಗಿನ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು 'ಗುರು'ವಿನ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಡುವಂತೆ ತೋರುವ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಹುನ್ನಾರವೂ ಇತ್ತು. ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಮಾತೆಯರು ಇದ್ದರೇ ಹೊರತು ಅವರೇ ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿ, ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಹೊರಜಗತ್ತನ್ನು ಇಣುಕಿ ನೋಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಕಾಣಿಸಿದ್ದು ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕವೃತ್ತಿಗಿದ್ದ ಪಾವಿತ್ರದ ಭಾವ, ಸುರಕ್ಷತೆಯ ನಂಬಿಕೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ 'ಟೀಚರ್ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆ ಮಾಡ್ಡಹುದು' ಎಂಬ ಭಾವ ಮನೆಯವರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ್ಟಿಂಗಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನಿಂತ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾಲಿಗೆ